

03.11.2020

Asia/3

§ 177

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vuoden 2020 toteutumista koskeva 3. ennuste

HEL 2020-003529 T 02 02 01

Päätös

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta merkitsi tiedoksi kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan vuoden 2020 talousarvion kolmannen toteutumisennusteen.

Ennusteen tulot alittavat talousarvion 11,1 miljoonalla eurolla ja menot ennustetaan 6,4 miljoonaa euroa alle talousarvion. Sitovan toimintakateen ennustetaan alittuvan 4,6 miljoonalla eurolla. Ennusteen katealituksen syynä on koronapandemian aiheuttamien poikkeusolojen heikentävä vaikutus toimialan tulokertymään.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta totesi, että toimiala on ryhtynyt koronatilanteen sekä tuottavuustavoitteen johdosta tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin.

Esittelijä

hallintojohtaja
Kirsti Laine-Hendolin

Lisätiedot

Ari Tirri, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 85510
ari.tirri(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ennuste 3 Ennustetietolomake 2020
- 2 Ennuste 3 Sitovat tavoitteet raportti 2020
- 3 Ennuste 3 Sitovat toiminnan tavoitteet 2020
- 4 Ennuste 3 Suoritteet 2020
- 5 Ennuste 3 Käyttötalous 2020
- 6 Ennuste 3 Laitosavustukset 2020
- 7 Ennuste 3 investoinnit 2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Valtiovarainministeriön ennuste 16.6.2020 kuntien toimintamenojen kustannuskehitystä kuvaavan peruspalvelujen hintaindeksin muutokseksi vuonna 2020 on 1,00 %. Kaupungin talousarvion 2020 laadintavaiheessa ennuste peruspalvelujen hintaindeksin muutokseksi oli 2,70 %. Indeksien alenema on 1,70 %-yksikköä, minkä seurauksena vuoden 2020 toimintamenojen tulee lähtökohtaisesti toteutua 1,7 % talousarvion alemmina.

Kaupunginkanslian 13.2.2020 päivätyn ohjeen mukaan hallintokuntien vuoden 2020 talousarvion toteutumisennusteiden, joihin sisältyy euroääräinen ennuste, toiminnan tavoitteet, kaupunkitasoiset strategiamittarit ja ennusteiden tekstiosuudet on oltava kaupunginkansliassa viimeistään:

Ennuste 1/2020 keskiviikkona 8.4.2020

Ennuste 2/2020 keskiviikkona 12.8.2020

Ennuste 3/2020 keskiviikkona 21.10.2020

Alustava tilinpäätös 2020, tammikuun loppu 2021

Ennusteissa pyritään ennustamaan kyseisen talousarviovuoden lopun toteumatilannetta. Ennusteita käytetään kaupungin johdon päätöksenteossa, joten ennusteet tulee laatia ennusteajankohtana olemassa olevan parhaan mahdollisen tiedon perusteella.

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten on saatettava talousarvion toteutumisennuste lauta- tai johtokuntansa tietoon. Lauta- ja johtokuntien on lähetettävä asiasta kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastolle pöytäkirjanote, josta käy ilmi, mihin toimenpiteisiin on päätetty ennusteen johdosta ryhtyä.

Ennustekaudella esiin nousseiden toimintaympäristön keskeisimpien muutosten vaikutukset talousarvion toteutumiseen

Koronaepidemian vaikutukset ovat merkittävät toimialalle. Toimipaikat olivat kiinni maaliskuun puolivälistä toukokuun loppuun. Kesäkuun alusta toimipaikat avautuivat, mutta kävijämäärät eivät ole palautuneet normaalille tasolle.

Ennusteen tulot alittavat talousarvion 11,1 miljoonalla eurolla ja menot alittavat talousarvion 6,4 miljoonalla eurolla. Sitovan toimintakatteen ennustetaan alittuvan 4,6 miljoonalla eurolla (ylitysoikeudet huomioiden kate-alitus 0,9 miljoonaa euroa).

Ennuste sisältää korona-vaikutusten lisäksi avustus- ja muiden tulojen ylityksiä 0,8 miljoonaa euroa sekä tuloissa ja menoissa, (ei katevaikutusta) sekä Biennaalin siirtymisen aiheuttaman tulojen ja menojen 1,8 miljoonan euron alituksen (ei katevaikutusta). Tämän lisäksi ennus-

teessa on huomioitu ylitysoikeudet 3,7 miljoonaa euroa (museoiden valtionosuus 0,3 miljoonaa euroa, luotsi – toiminnan vakanssit 0,2 miljoonaa euroa, Helsinki-apu 0,2 miljoonaa euroa ja taiteen lisä-avustus 3 miljoonaa euroa) sekä 3,2 miljoonaa euroa tuottavuustavoitesäästöä ja muuta, koronasta riippumatonta säästöä noin 1,2 miljoonaa euroa.

Korona pienentää tulokertymää 10,1 miljoonaa euroa ja myynti- ja vuokratulojen pienenemisen vuoksi. Säästöjä syntyy 4,7 miljoonaa euroa suljettujen toimipaikkojen ylläpitokustannuksista sekä peruuntuneen toiminnan henkilöstömenoista ja ostopalveluista. Lisäkuluja tulee korona-ajalle luodusta Helsinki-avusta 0,2 miljoonaa euroa sekä taiteen lisäavustuksesta 3,0 miljoonaa euroa. Koronan vaikutus toimintakatteeseen -8,6 miljoonaa euroa.

Toimialalle on asetettu 1,64 % tuottavuustavoite TA-katteesta kuluvalle vuodelle (3,2 miljoonaa euroa) ja toimenpiteisiin sen saavuttamiseksi on ryhdytty. Toimiala ennustaa saavuttavansa tämän tuottavuustavoitteen. Koronakulujen vuoksi sitova toimintakate kuitenkin alittuu.

Käyntikertojan ennustetaan alittuvan -8,7 miljoonalla talousarvioon verrattuna (laskua 2. ennusteeseen 2,7 miljoonaa / 45 %)

Laitosavustuksista (TA-kohta 41002 ja 41003) kulttuurin ja liikunnan laitosten avustusten ennustetaan toteutuvan budjetin mukaisesti.

Investointimäärärahojen ennustetaan toteutuvan -0,7 miljoonaa euroa alle budjetin koronaepidemian aiheuttamien viivästysten vuoksi

Johtamistoimenpiteet toiminnan ohjaamiseksi talousarvion toteutumiseen sitovassa tasossa

Palvelutilojen avauduttua kesäkuussa, toimialalla on tehty vahvaa ja monikanavaista asiakasviestintää siitä, miten palvelutiloissa asiointi on mahdollisimman terveysturvallista. Tällä on tähdätty poikkeustilanteen asettamat reunaehdot ja rajoitukset huomioiden mahdollisimman korkeisiin kävijämääriin.

Toimialalle asetettu 3,2 miljoonan euron tuottavuustavoite saavutetaan. Tämä on mahdollista osin sen johdosta, että henkilöstöä kannustettiin käyttämään mahdollisuutta vaihtaa lomarahoja vapaaksi. Lisäksi toimialalla linjattiin, että koronapoikkeustilanteesta johtuen peruuntuneet matka-, majoitus ja koulutusmenot säästetään. Myös palvelujen ostojen ja henkilöstömenojen osalta on kannustettu pidättyvyyteen.

Toimialalla tehdään jatkuvasti ennakoivaa suunnittelua sen varalle, että koronatilanne pahenee ja vaikuttaa palvelujen tarjontaan ja palvelutilojen avoinna pitämiseen. Tilanne saattaa vaikuttaa myös henkilöstön

saatavuuteen ja sijoitteluun niihin palveluihin ja palvelutiloihin, joiden käynnissä ja avoinna pitäminen priorisoidaan.

Keskeisimmät ennustekaudella tapahtuneet edistysaskeleet ja poikkeamat kaupunkistrategian, kaupunkiyhteisten hankkeiden ja yhteissuunnittelun teemoissa

Maailman toimivin kaupunki

Digitalisaatio-ohjelman tavoitteena on palvelujen parantaminen ja sillä toteutetaan pääosin uudistuksia, jotka näkyvät heti asiakkaiden nopeampana ja helpompana palvelukokemuksena sekä joilla on myös vaikutusta toimialan tulonmuodostukseen. Syyskauden aikana keskitytään muun muassa verkkosivujen uudistamiseen, varaamisen ja maksamisen toiminnallisuuksien liikunnan järjestelmien ja tilavarauskokonaisuuden kehittämiseen sekä tietokantaratkaisujen edistämiseen. Tietoperusteista päätöksentekoa on edistetty mm. johdon seurantanäkytyksellä (dashboard), joka saadaan koekäyttöön syyskauden aikana.

Asiakaskokemusta seurataan ja tavoitteena on luoda työyhteisöille välineet ja toimintatavat palautteiden hyödyntämiseen toiminnan kehittämisessä ja suunnittelussa. Pikapalauttejärjestelmän käyttöä jatketaan ja laajennetaan sen käyttöä laitteista pääsyliippuihin, esitteisiin, kuitteihin ja näyttötauluille. Viime vuoden tapaan toimialan NPS-indeksiä seurataan.

Tapahtumissa tehtävää yhteistyötä toimialan sisällä on kehitetty ja mm. viestintä lasten ja nuorten talvi- ja syyslomatapahtumien toiminnasta on tehty keskitettyä.

Kestävän kasvun turvaaminen on kaupungin keskeisin tehtävä

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimintojen kasvava kysyntä ja huoli resurssien riittävyydestä edellyttää työnjaon selvittämistä kulttuurin ja vapaa-ajan toimijoiden kanssa eli mitä toimintaa kaupunki tuottaa itse, mitä tuotetaan yhdessä kumppaneiden kanssa ja mitä kokonaan muiden järjestämänä. Toimialalla on käynnissä palvelustrategiahanke, jossa palvelukokonaisuuksissa kuvataan työnjako ja toimialan tehtävä palvelutuottajana. Palvelustrategiatyötä jatketaan vuonna 2021, työn tulokset valmistuvat ennen nykyisen valtuustokauden loppua. Työn tavoitteita on tarkennettu vuoden 2021 talousarvioesityksessä. Työ perustuu palvelukokonaisuuksissa tehtävälle strategiatyölle.

Varaamon digitaalisen kehittämisen vastuu siirtyy suunnitellusti loppuvuonna kaupunginkanslialle, jonka kanssa jatketaan tuote- ja prosessikehitystä. Tilavarauskokonaisuuden hallintomalli on hyväksytty kaupungin johtoryhmässä ja Kuva on vetovastuussa tilavarauksen kehittä-

tämisestä. Kehitystyö etenee, mutta kehittämisvastuun siirron takia hetkellisesti suunniteltua hitaammin.

Mukana-ohjelman 12–15-vuotiaisiin kohdistuvat toimenpiteet etenevät. Kuvan palveluiden ja tilojen esittäminen kouluille ja päiväkodeille eli palvelutarjottimen digitalisointi käynnistyi keväällä 2020, beta.kultus.fi -pilotti on tarkoitus julkaista syksyn aikana. Kaskon ja Kuvan yhteinen hallintamalli on päätettävänä ohjausryhmässä marraskuussa.

Lasten ja nuorten harrastamista tuetaan Harrastuspassilla, joka on otettu käyttöön elokuussa. Harrastuspassilla helpotetaan nuorten palaamista harrastusten pariin koronaepidemian jälkeen ja samalla helpottuu se, että harrastusten järjestäjät löytävät kohderyhmänsä kattavasti. Kaupunkiyhteisen harrastamisen Helsingin mallia ja koordinaatio-rakennetta valmistellaan tasavertaisten harrastusmahdollisuuksien edistämiseksi. Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien edistäminen on toimialan sitovan tavoitteen mittarina vuonna 2021.

Kulttuurin Kummilapset -hanke on laajentunut koskemaan kaikkia taiteenaloja ja kaikkia vuonna 2020 tai sen jälkeen syntyneitä lapsia. Kulttuurikummeiksi on saatu lähes 30 johtavaa kulttuurikentän toimijaa. Kutsu Kulttuurin kummilapseksi saadaan neuvolasta ja vanhemmat voivat ilmoittaa heidät mukaan hankkeen verkkosivuilta.

Uudistuvat palvelut

Toimialan vastuulla olevan liikkumisohjelman tavoitteissa kiinnitetään erityistä huomiota lasten ja nuorten sekä ikäihmisten liikkumisen edistämiseen. Tietoisuutta lisätään markkinointiviestinnällä. Keväälle suunnitellut ikäihmisille suunnatut palvelutorit siirtyvät vuodelle 2021 ja nuorille suunnattujen toimenpiteiden toteutuminen on epävarmaa. Sen sijaan pienten lasten osalta toimenpiteet ovat toteutumassa. Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala arvioi, ettei kaikkia liikkumisohjelmalle asetettuja tavoitteita saavuteta vuoden 2020 aikana koronasta johtuvien poikkeusjärjestelyjen vuoksi.

Merellisen strategian keskeinen hanke on Helsinki Biennaali, joka vahvistaa Helsingin imagoa kulttuuri- ja kuvataidekaupunkina kansainvälisesti. Hankkeen valmistelu on edennyt suunnitellusti, mutta poikkeustilanteen vuoksi tapahtuma on siirretty vuodelle 2021.

Ekokompassijärjestelmää on laajennettu nuoriso- ja liikuntapalvelukonaisuudessa ja järjestelmä on rakennettu Helsinki Biennaaliin. Lisäksi valmisteilla on museoiden ekokompassijärjestelmät.

Vastuullinen taloudenpito on hyvinvoivan kaupungin perusta

Luotettavan vertailutiedon saaminen toimialan palvelutuotannon kustannuksista verrattuna kuuteen suurimpaan kaupunkiin on yhä puutteellista. Palvelut tuotetaan kaupungeissa hyvin erilaisilla malleilla. Toimiala on tiivistänyt yhteistyötä kuuden suurimman kaupungin kanssa ja järjesti tapaamisen Helsingissä helmikuussa. Kaupungit sopivat tiivistävänsä yhteistyötä vertailutiedon tuottamisessa. Poikkeustilanne on kuitenkin siirtänyt yhteistä työskentelyä.

Toimialan hinnastotyön kehittämiseen on valmisteltu vuosikello aikatauluineen ja vastuineen. Hinnastotyö jatkuu yhdessä tilavarauskokonaisuuden kehittämisen ja maksutapojen digitalisoimisen kanssa.

Toimitilaratkaisun toinen vaihe on valmistunut ja yhteiset toimitilat on osin otettu käyttöön.

Sitovien toiminnan tavoitteiden ja muiden toiminnan tavoitteiden toteutuminen

Ensimmäisen sitovan tavoitteen ennustetaan toteutuvan suunnitellusti. Toista sitovaa tavoitetta palvelustrategian laatimisesta vuoden 2020 aikana ei tulla saavuttamaan koronasta johtuneen lisätyön ja poikkeusjärjestelyjen vuoksi. Työ valmistuu vuonna 2021. Kolmatta sitovaa tavoitetta ei ennusteta saavutettavan niin ikään koronaepidemiasta johtuen: Helsinki Biennaali päätettiin siirtää vuodelle 2021 ja liikkumisohjelman mittarina olleita palvelutoreja ei järjestetä tänä vuonna. Lisäksi tavoitteen ”Kaikissa nuorisotyöyksiköissä on toteutettu nuorten liikkumisesta tehdyn selvityksen mukaan vähintään yksi toimenpide” toteutuminen on epävarmaa.

Toimialan muut suoritteet eivät toteudu talousarvion mukaisesti, koska kulttuurin ja vapaa-ajan palvelut olivat koronapoikkeustilanteen johdosta suljettuina maaliskuun puolivälistä toukokuun loppuun saakka. Maalis-kesäkuun aikana toteutettiin digitaalisia, uusia palveluja, joista kertyi korvaavia suoritteita tasapainottamaan fyysisten käyntikertojen toteutumattomuutta. Mahdolliset rajoitukset tautitilanteen kiihtyessä voivat edelleen vähentää palvelujen tarjontaa ja kysyntää.

Arvio tavoitteisiin, palvelutuotantoon, muuhun toimintaan ja toimintaympäristön muutoksiin liittyvistä merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Toimintaympäristössä on koronatilanteen johdosta edelleen monia epävarmuustekijöitä. Poikkeustilanne vaikuttaa toimialan talouteen, palvelujen sujuvuuteen, palvelutilojen avoinna pitämiseen sekä myös palvelujen kysyntään. Asiakasmäärät eivät ole kevään rajoitteiden purkamisen jälkeen palautuneet normaaleiksi. Tämä vaikuttaa tulokertymään yhä vuoden 2020 loppupuolella ja vaikutusten ennakoitaan ulottuvan myös vuodelle 2021.

Vaikutukset toimialan ekosysteemille ovat mittavat. Usea yleishyödyllinen yhteisö on jo nyt vakavissa taloudellisissa tai toiminnallisissa ongelmissa, kun toiminnan kysyntä on vähentynyt olennaisesti koronatilanteen johdosta. Koronatilanteen vaikutukset kulttuuri- ja tapahtumaloille sekä toimialan avustamille kulttuuri- ja liikunta-alojen yhteisöille jatkuvat vuodelle 2021 saakka. Osa vaikutuksista ulottuneet myös pidemmälle.

Poikkeustilanteesta aiheutuva talouden taantuma tulee vaikuttamaan myös seuraavina vuosina toimialan ja sen ekosysteemin toimintaan ja talouteen. On mahdollista, että koronasta aiheutuva talouden taantuma ja poikkeusolot tulevat viivästyttämään rakentamista ja kaikkea taloudellista toimintaa, jotka vaikuttavat myös toimialan toimintaedellytyksiin ja palautumiseen normaalitilanteeseen. Lähivuosille suunniteltuja kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan investointihankkeita joudutaan viivästyttämään tai peruuttamaan, mm. Jätkäsaaren Bunkkerin rakennustöiden aloitus on viivästynyt. Tämä lisää rakennusten kunnossapitovelkaa.

Varotoimenpiteet ovat vaikuttaneet toimialan uusien toimistotilojen käyttöönottoon. Toimialan henkilökunta toimii siltä osin etätöissä, kun etätö on mahdollista. Jos koronatartunnat lähtevät uudelleen kasvuun niin on mahdollista, että henkilökunnan sairauslomat lisääntyvät.

Kansainvälinen toiminta ja yhteistyö on vaikeutunut maahantulorajoitusten takia. Tämä vaikeuttaa erityisesti korkean tason kulttuuripalvelujen tuotantoa, koska se nojaa vahvasti kansainvälisiin kumppaneihin ja esiintyjiin.

Koronan vaikutukset kuntalaisten hyvinvointiin ja eriarvoisuuteen ovat pitkäkestoisia ja tulevat näkyviin vaiheittain. Koronatilanne vaikuttaa etenkin kaikkein haavoittuvimpiin toimialan asiakasryhmiin, kuten lasten, nuorten ja vieraskielisten hyvinvointiin sekä ikääntyneiden mahdollisuuksiin ylläpitää toimintakykyään.

Esittelijä

hallintojohtaja
Kirsti Laine-Hendolin

Lisätiedot

Ari Tirri, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 85510
ari.tirri(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Ennuste 3 Ennustetietolomake 2020
- 2 Ennuste 3 Sitovat tavoitteet raportti 2020
- 3 Ennuste 3 Sitovat toiminnan tavoitteet 2020
- 4 Ennuste 3 Suoritteet 2020
- 5 Ennuste 3 Käyttötalous 2020

03.11.2020

Asia/3

6 Ennuste 3 Laitosavustukset 2020
7 Ennuste 3 investoinnit 2020

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkanslia

Päätöshistoria

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 25.08.2020 § 114

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta 21.04.2020 § 68